

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3237

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-101

M.A (Part - I)

ECONOMIC

Micro Economic Analysis I & II

(2013 Pattern) (External)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers should be precise and to the point.*
- 4) Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) Explain the working of market and price mechanism.

[20]

OR

What are the various concepts of cost of a firm? Explain the relationship between the various cost curves.

Q2) What is Elasticity of demand? Explain the price, income and cross elasticity of demand. **[20]**

OR

Explain the law of variable proportions.

Q3) Explain the Baumol's sales revenue Maximization model of the firm. **[20]**

OR

Compare the outcomes of monopoly market and perfectly competitive market.

Q4) What is oligopoly? Explain the cartel model of collusive oligopoly. **[20]**

OR

Explain the marginal productivity theory of distribution.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following:

[20]

- a) Index Number's
- b) Consumer surplus
- c) Isoquants
- d) Excess capacity
- e) Arrows Impossibility theory
- f) Pareto optimality

Total No. of Questions : 5]

P3237

[4904]Ext.-101

M.A (Part - I)

ECONOMIC

Micro Economic Analysis I & II

(2013 Pattern) (External)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
5) आवश्यक त्या ठिकाणी आकृती काढा.

-
- प्रश्न 1) बाजार व किंमत यंत्रणा यांची कार्यप्रणाली स्पष्ट करा. [20]
किंवा
उत्पादनपेढीविषयीच्या विविध व्यय संकल्पना कोणत्या? व्ययखर्चा संबंधातील वक्रांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) मागणीची लवचिकता म्हणजे काय? मागणीची किंमत, उत्पन्न व छेदक लवचिकता स्पष्ट करा. [20]
किंवा
उत्पादनासंदर्भातील बदलत्या प्रमाणाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) बाऊमल यांचे 'विक्रीप्राप्ती महत्तमीकरण' प्रतिमान स्पष्ट करा. [20]
किंवा
पूर्ण स्पर्धा व मक्तेदारी बाजाराच्या निष्कर्षांची तुलना करा.
- प्रश्न 4) अल्पजनाधिकारी म्हणजे काय? अल्पजनाधिकार बाजारातील पूर्ण संगनमताच्या विक्रीसंघ (cartel) प्रकारचे स्पष्टीकरण करा. [20]
किंवा
विभाजनाचा सिमांत उत्पादकता सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा (कोणतेही चार)

[20]

- अ) किंमत निर्देशांक
- ब) उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य
- क) समउत्पादनवक्र
- ड) अतिरीक्त क्षमता
- इ) अॅरोचे अशक्यता प्रमेय
- फ) पॅरेटोची युक्ततमता

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3238

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-102

M.A (Part - I)

ECONOMICS

PUBLIC ECONOMICS - I AND PUBLIC ECONOMICS - II

(2013 Pattern) (External)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answers should be precised and to the point.*

Q1) Explain the role of Government in organised society. **[20]**

OR

Discuss the Economic stabilisation policy in details.

Q2) Explain in detail wagner's Law of Increasing state activities. **[20]**

OR

Explain the ability to pay approach of taxation.

Q3) Explain the principles of management of public debt. **[20]**

OR

What is Budget? Explain the Economic classification of Budget.

Q4) Explain the vertical imbalance in distribution resources between centre and state government. **[20]**

OR

Explain in detail the fiscal sector reforms in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Private Goods.
- b) Teibout model.
- c) Zero Base Budget.
- d) Sources public debt.
- e) Principles of federal finance.
- f) Merit of direct tax.

Total No. of Questions : 5]

P3238

[4904]Ext.-102

M.A (Part - I)

ECONOMIC

PUBLIC ECONOMICS - I AND PUBLIC ECONOMICS - II

(2013 Pattern) (External)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) संघटीत समाजव्यवस्थेतील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा. [20]
किंवा
आर्थिक स्थिरीकरण धोरणावर सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) वॅग्नर यांचा राज्याच्या कार्यातील वाढीचा नियम सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
किंवा
कर आकारणीचा करदेयक्षमता दृष्टीकोण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) सार्वजनिक कर्ज व्यवस्थापनाची तत्वे स्पष्ट करा. [20]
किंवा
अंदाजपत्रक म्हणजे काय? अंदाजपत्रकाचे आर्थिक वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) केंद्र व राज्यसरकार मधील संसाधनाच्या उर्ध्वगामी वितरणातील असमतोल स्पष्ट करा. [20]
किंवा
भारतातील राजकोषीय सुधारणा सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) खाजगी वस्तू
- ब) टिबू प्रतिमान
- क) शून्य आधारीत अंदाजपत्रक
- ड) सार्वजनिक कर्जाचे स्रोत
- इ) संघराज्यीय शासन व्यवस्थेची तत्वे
- फ) प्रत्यक्ष कराचे फायदे

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3239

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-103
M.A. (Part - I) (External)
ECONOMICS
International Trade and International Finance
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answers of the questions should be precise and to the point.*
- 4) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) Explain Krugman's Theory of Economic Geography. **[20]**

OR

Discuss the relation between the terms of Trade and Economic Development.

Q2) Explain the merits and demerits of free trade policy. **[20]**

OR

Explain the features and composition of Growth of Global Trade.

Q3) Discuss the objectives and Methods of Exchange Control. **[20]**

OR

What is foreign trade multiplier? Explain the significance and limitations of foreign trade multiplier.

Q4) Explain Growth and Dispersion of foreign Direct Investment in India. **[20]**

OR

Explain the scope and features of Euro-currency market.

P.T.O.

Q5) Write notes on any four of the following:

[20]

- a) International monetary fund.
- b) Role of foreign capital in under-developed country.
- c) Dunkel Proposals.
- d) Gross Barter terms of Trade.
- e) Intra - industry Trade.
- f) Protection trade Policy.

Total No. of Questions : 5]

P3239

[4904]Ext.-103
M.A. (Part - I) (External)
ECONOMICS
International Trade and International Finance
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी मुद्देसूद असावीत, आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) क्रुगमन यांचा आर्थिक भुगोलाचा सिध्दांत स्पष्ट करा. [20]
किंवा
व्यापारशर्ती आणि आर्थिक विकास यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) मुक्त व्यापार धोरणाचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा. [20]
किंवा
जागतिक व्यापार वाढीची वैशिष्ट्ये व रचना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) विनिमय नियंत्रणाची उद्दिष्ट्ये आणि पध्दतींची चर्चा करा. [20]
किंवा
परकिय व्यापार गुणक म्हणजे काय ? परकिय व्यापार गुणकाचे महत्व आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) भारतातील प्रत्यक्ष गुंतवणुकीची वृद्धी आणि विखरण स्पष्ट करा. [20]
किंवा
युरोचलन बाजाराची व्याप्ती आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही चारवर टीपा लिहा.

[20]

- अ) आंतराष्ट्रीय नाणेनिधी.
- ब) अविकसित देशातील परकिय भांडवलाची भूमिका.
- क) डॅकेल प्रस्ताव.
- ड) स्थूल वस्तू व्यापारशर्ती.
- इ) अंतर - उद्योग व्यापार.
- फ) संरक्षित व्यापार धोरण.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3240

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-104
M.A (Part - I) (External)
ECONOMICS
Mathematical Economics & Statistical Techniques
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answers should be precise and to the point.*
- 4) *Draw neat diagrams wherever necessary.*
- 5) *Use of non-scientific calculator is allowed.*

Q1) Solve any one of the following.

[20]

a) If $A = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$, $X = \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \end{bmatrix}$ and $Y = \begin{bmatrix} y_1 \\ y_2 \end{bmatrix}$ then solve the following equations.

- i) $Y = AY$
  - ii) $Y = BX$
  - iii) $Y = ABX$
  - iv) $Y = (A+B)X$
- b) Solve the following.
- i) 15% of 500
  - ii) What per cent are 5 of 200?
  - iii) What per cent are 200 of 500?
  - iv) What is the quantity whose 20% is 100?

P.T.O.

Q2) Solve any one of the following.

[20]

- a) A firm produces bread and biscuits and sells them at prices of RS. 5 and Rs. 3 per kg. The flour required for a unit of bread is twice that for biscuits. The supply of flour is sufficient for only 1000 kg of biscuits per day. Bread requires a special additive unit of which only 400 are available per day. For biscuits additive units are also required and 700 of them are available per day. Find the production combination for maximum profit.
- b) The demands x_1, x_2 for two goods at prices p_1, p_2 have the relation $p_2(a_1 + b_1x_1) = p_1(a_2 + b_2x_2)$. Given the consumers income $M = p_1x_1 + p_2x_2$, find the demand function for each good.

Q3) Solve any one of the following.

[20]

- a) Following data give the marks obtained by 20 students in two subjects. Prepare a Bivariate Frequency Distribution with class

Intervals 62-64, 64-66 and so on for A and 115-125, 125-135 for subject B.

Sr	Marks in A	Marks in B	Sr	Marks in A	Marks in B
1	152	67	11	129	62
2	170	70	12	163	70
3	135	65	13	139	67
4	136	65	14	122	63
5	137	64	15	134	68
6	148	69	16	140	67
7	124	63	17	132	69
8	117	65	18	120	66
9	128	70	19	148	88
10	143	71	20	129	67

- b) The following table shows that monthly expenditures of 80 students of a university on morning breakfast. Calculate the Arithmetic mean, standard Deviation and coefficient of Variance.

Expenses	No. of students
78-82	2
73-77	6
68-72	7
63-67	12
58-62	18
53-57	13
48-52	9
43-47	7
38-42	4
33-37	2

Q4) Solve any one of the following. **[20]**

- a) Calculate the coeff correlation between expenditure on advertising and sales from the data given below- (Expenses are calculated in thousands and sales are calculated in lakhs.)

Expenses	39	65	62	90	82	75	25	98	36	78
Sales	47	53	58	86	62	68	60	91	51	84

- b) Based on information on 1000 randomly selected fields about the tenancy status of the cultivation of these fields and use of fertilizers collected in an agro economic surveys the following classification was noted:

	Owned	Rented	Total
Using fertilizers	416	184	600
No Fertilizers	64	336	400
Total	480	520	1000

Would you conclude that owner cultivators are more inclined to use fertilizers at 5% level?

Q5) Solve on any four of the following.

[20]

- a) If Rs. 6000 is invested for 3 years at 8% interest compounded annually at the end of each year, what will be the final value of the investment will be?
- b) Prove the following results:

i) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - 4 + 3}{x^2 - 2x - 3} = -\frac{1}{2}$

ii) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x + 3x^{-1}}{3x + 2x^{-1}} = \frac{2}{3}$

- c) Given the following revenue and cost function of a firm:

$$R = 200x - 0.01x^2$$

Find the maximum profit and the level of output for maximum profit.

- d) Calculate the median for the following frequency distribution:

Marks	f
5-10	7
10-15	15
15-20	24
20-25	31
25-30	42
30-35	30
35-40	26
40-45	15
45-50	10

- e) Write a short note on merits and demerits of mode.
- f) Write the general format of a statistical table.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3241

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-105

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

Agricultural Economics & Industrial Economics

(2013 Pattern) (External)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answers should be precise and to the point.*

Q1) Describe the progress and problems of special economic zones in India. **[20]**

OR

Give a brief outline of role of NABARD in financing to agriculture since 1991.

Q2) Explain the problems agriculture labour. state the effects of machanisation on agriculture labour. **[20]**

OR

Explain the problems of exports and imports of agriculture produce in India.

Q3) What is Industrial combination ? Explain the causes of Industrial combination. **[20]**

OR

Critically examine the sargent florence theory of industrial location.

Q4) Explain in detail the factors affecting Industrial productivity and efficiency. **[20]**

OR

Explain in detail the forms of foreign capital.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four) :

[20]

- a) Benefits of organic farming.
- b) Bio - technology and sustainable agriculture.
- c) Role of micro- finance in Agriculture.
- d) Problems of Regional Industrial Imbalance.
- e) Problems of multinational corporations.
- f) Need of control of Industrial monopoly.

Total No. of Questions : 5]

P3241

[4904]Ext.-105

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

Agricultural Economics & Industrial Economics

(2013 Pattern) (External)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) भारतातील विशेष आर्थिक क्षेत्राची (सेझ) प्रगती व समस्यांचे वर्णन करा. [20]
किंवा
1991 पासून शेती वित्तपुरवठ्यातील नाबार्डच्या भूमिकेची थोडक्यात रूपरेषा द्या.
- प्रश्न 2) शेतमजुरांच्या समस्या स्पष्ट करा. यांत्रिकी करणाचे शेतमजुरावरील परिणाम सांगा. [20]
किंवा
भारतातील शेतमाल आयात आणि निर्यातीच्या समस्या स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) औद्योगिक संयोगिकरण म्हणजे काय? औद्योगिक संयोगिकरणाची कारणे स्पष्ट करा. [20]
किंवा
सार्जेट फ्लॉरेन्स यांचा औद्योगिक स्थानियीकरण सिध्दांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) औद्योगिक उत्पादकतेवर व कार्यक्षमतेवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
किंवा
परकिय भांडवलाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) सेंद्रिय शेतीचे फायदे.
- ब) जैव तंत्रज्ञान व शाश्वत शेती.
- क) शेतीतील सुक्ष्म वित्ताची भूमिका.
- ड) प्रादेशिक औद्योगिक असमतोलाच्या समस्या.
- इ) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांच्या समस्या.
- फ) औद्योगिक मक्तेदारी नियंत्रणाची गरज.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3242

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-106
M.A (Part - I) (External)
ECONOMICS
INDIAN ECONOMIC POLICY & LABOUR ECONOMICS
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers should be precise and to the point.*

Q1) Explain the features of trends and structure of National income in India since 1991. **[20]**

OR

Explain in detail the changing structure of India's foreign trade.

Q2) Explain the features of education policy in India. **[20]**

OR

Give a brief outline of growth and pattern of small scale enterprises in India since 1991.

Q3) Describe the features of Indian labour market. **[20]**

OR

Explain the theory of collective bargaining of wage determination.

Q4) Explain in detail the achievements of labour unions in India. **[20]**

OR

Explain in detail the features of labour turnover in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any four)

[20]

- a) Economic growth and demographic features.
- b) Problems of Indias Industrial exports.
- c) Social security measures and labour welfare.
- d) Problems of labour absenteeism.
- e) Progress of disinvestments in India.
- f) Peculiarities of labour.

Total No. of Questions : 5]

P3242

[4904]Ext.-106
M.A (Part - I) (External)
ECONOMICS
INDIAN ECONOMIC POLICY & LABOUR ECONOMICS
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नप्रतिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) 1991 पासून भारतातील राष्ट्रीय उत्पन्नाची प्रवृत्ती व रचनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [20]
किंवा
भारताच्या परकिय व्यापाराची बदलती रचना सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) भारतातील शिक्षण धोरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [20]
किंवा
1991 पासून भारतातील लघु उद्योगधंद्याच्या वृद्धीची व रचनेची थोडक्यात रूपरेषा द्या.
- प्रश्न 3) भारतीय श्रमबाजाराची वैशिष्ट्ये विशद करा. [20]
किंवा
वेतननिर्धारणाचा सामुहीक सौदा सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) भारतातील कामगार संघटनांचे यश - अपयश स्पष्ट करा. [20]
किंवा
भारतातील कामगार उलढालीची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) आर्थिक वृद्धी व लोकसंख्याशास्त्रीय वैशिष्ट्ये.
- ब) भारताच्या औद्योगिक निर्यातीच्या समस्या.
- क) सामाजिक सुरक्षितता साधने व कामगार कल्याण.
- ड) कामगार गैरहजरीच्या समस्या.
- इ) भारतातील निर्गुंतवणुकीतील प्रवृत्ती.
- फ) श्रमाची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3243

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-201
M.A (Part - II) (External)
ECONOMICS
EC- 301 : MACRO ECONOMIC ANALYSIS
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers should be precise and to the point.*
- 4) Neat diagrams must be drawn whenever necessary.*

Q1) Explain in detail the concept of saving Investment, Government Expenditure, Taxes. **[20]**

OR

Explain the multiplier effect with the Inclusion of Government sector.

Q2) What is Is and LM curve? Explain the derivation of Is and LM curve. **[20]**

OR

Explain the life cycle hypothesis of consumption.

Q3) Explain the Liquidity measures according to reddy committee report. **[20]**

OR

Critically examine the fisher's quantity theory of money.

Q4) Explain the concept of high power money and money multiplier. **[20]**

OR

Explain the liquidity preference theory of Interest.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Gross Domestic Product
- b) Concept of Accelerator
- c) Components of Money Stock in India
- d) Taylor Rule
- e) Philips Curve
- f) Demand Pull Inflation

Total No. of Questions : 5]

P3243

[4904]Ext.-201
M.A (Part - II) (External)
ECONOMICS
EC- 301 : MACRO ECONOMIC ANALYSIS
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
-
- प्रश्न 1) बचत, गुतवणूक, सार्वजनिक खर्च, कर या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
किंवा
सार्वजनिक क्षेत्राच्या समावेशनाचा गुणक परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) IS व LM वक्र म्हणजे काय: IS व LM वक्राची निर्मिती स्पष्ट करा. [20]
किंवा
उपभोगासंबंधीची जीवनचक्र परिकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) रेड्डी समितीच्या अहवालानुसार तरलता मापके स्पष्ट करा. [20]
किंवा
फीशर यांच्या चलनसंख्यामान सिध्दांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) उच्चशक्ती पैसा आणि पैसा गुणक या संकल्पना स्पष्ट करा. [20]
किंवा
व्याजासंबंधीचा रोखता पंसती सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन
- ब) प्रवेगतत्व संकल्पना
- क) भारतातील पैशाच्या साठ्याचे घटक
- ड) टेलरचा नियम
- इ) फिलिप्स वक्र
- फ) मागणीजन्य भाववाढ

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3244

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-202
M.A (Part - II) (External)
ECONOMICS
EC- 302 : GROWTH AND DEVELOPMENT
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers should be precised and to the point.*

Q1) What is Economic Development? Explain problems in defining Economic development. **[20]**

OR

What is poverty? Explain the problems of measurement of poverty?

Q2) Explain the 'Big-push' theory of development. **[20]**

OR

Critically examine the theory of Demographic transition.

Q3) What is disguised unemployment? Explain the causes of disguised unemployment. **[20]**

OR

What is fiscal policy? Explain the role of fiscal policy in developing countries.

Q4) Discuss 'Trade as an engine' of growth. **[20]**

OR

Evalute the performance of NREGA.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Development gap.
- b) Income inequality.
- c) Problems of urbanization.
- d) Inflation and Growth.
- e) Objectives of I.M.F.
- f) Self. help group.

Total No. of Questions : 5]

P3244

[4904]Ext.-202
M.A (Part - II) (External)
ECONOMIC
EC- 302 : GROWTH AND DEVELOPMENT
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आर्थिक विकास म्हणजे काय? आर्थिक विकासाची व्याख्या करताना येणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा. [20]

किंवा

दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्य मापनातील समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) विकासाचा 'प्रबळ चालना' सिध्दांत स्पष्ट करा. [20]

किंवा

लोकसंख्या संक्रमण सिध्दांताचे टीकात्मक परिक्षण करा.

प्रश्न 3) प्रच्छन्न बेकारी म्हणजे काय? प्रच्छन्न बेकारीची कारणे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

राजकोषीय धोरण म्हणजे काय? विकसनशील देशात राजकोषीय धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'व्यापार हे वृद्धीचे इंजिन आहे' चर्चा करा. [20]

किंवा

नरेगाच्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) विकासामधील अंतर
- ब) उत्पन्न विषमता
- क) शहरीकरणाच्या समस्या
- ड) भाववाढ आणि वृद्धी
- इ) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्टे
- फ) स्वयं साहाय्यता गट

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3245

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-203

M.A (Part - II)

ECONOMICS

**EC- 303 : Modern Banking and Research Methodology
(2013 Pattern) (External)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers should be precised and to the point.*

Q1) Explain the role of Financial System in Economic development. **[20]**

OR

Comment on the Present Status of Co-operative Banks in India.

Q2) Explain the types of NBFIs in India. **[20]**

OR

Explain the role of I.M.F.

Q3) Explain the stage in research designing. **[20]**

OR

What is primary Data? Explain the methods of collecting primary data.

Q4) Explain the graphs and diagrams used in analysing the data. **[20]**

OR

What are the stages of report writing?

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Indian Capital Market.
- b) Present Status of E - Banking in India.
- c) Role of IBRD.
- d) Diffculting in social research.
- e) Role of Hypothesis.
- f) Power Point Presentation.

Total No. of Questions : 5]

P3245

[4904]Ext.-203

M.A (Part - II)

ECONOMICS

EC- 303 : Modern Banking and Research Methodology

(2013 Pattern) (External)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) आर्थिक विकासात वित्तीय प्रणालीची भूमिका स्पष्ट करा. [20]
किंवा
भारतातील सहकारी बँकांच्या सद्यस्थितीवर भाष्य करा.
- प्रश्न 2) भारतातील बँकेतर - वित्तीय संस्थांचे प्रकार स्पष्ट करा. [20]
किंवा
आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) संशोधन आराखड्याच्या पायऱ्या स्पष्ट करा. [20]
किंवा
प्राथमिक तथ्य म्हणजे काय? प्राथमिक तथ्यसंकलनाच्या पध्दती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) तथ्यांचे विश्लेषण करताना वापरल्या जाणाऱ्या आकृत्या आणि नकाशे स्पष्ट करा. [20]
किंवा
अहवाल लेखनाच्या पायऱ्या कोणत्या आहेत.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) भारतीय भांडवल बाजार.
- ब) भारतातील ई - बँकिंगची सद्य स्थिती.
- क) जागतिक बँकेची भूमिका.
- ड) सामाजिक संशोधनातील अडचणी.
- इ) ग्रहितकाची भूमिका.
- फ) पॉवर पॉईंट सादरीकरण.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3246

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-204
M.A (Part - II)
ECONOMICS
EC- 304 : DEMOGRAPHY AND RURAL DEVELOPMENT
(2013 Pattern) (External)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers should be precise and to the point.*

Q1) Explain in detail the nature and scope of demography. **[20]**

OR

Explain the classical and neo-classical thoughts regarding population theories.

Q2) What is population policy? Explain the objectives and features of population policy of India from year 2000. **[20]**

OR

What is meant by fertility? Explain the factors affecting on rate of fertility.

Q3) What is Rural Development? Explain in detail the importance of rural development in India. **[20]**

OR

What do you mean by agro-based Industries? Explain the various problems faced by agro - based Industries in India.

Q4) What do you mean by unemployment? Explain the causes and measures to solve the problem of unemployment in India. **[20]**

OR

Explain in detail the critical evaluation of Integrated Rural Development programme. (I.R.D.P.)

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any four)

[20]

- a) P.U.R.A
- b) Infant mortality in India.
- c) Biological theories of population.
- d) Need of women empowerment.
- e) Rural Urban migration.
- f) Changing cropping pattern.

Total No. of Questions : 5]

P3246

[4904]Ext.-204

M.A (Part - II)

ECONOMICS

EC- 304 : DEMOGRAPHY AND RURAL DEVELOPMENT

(2013 Pattern) (External)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) लोकसंख्या शास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

लोकसंख्या सिध्दांता बाबत सनातनवादी व नवसनातनवादी विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) लोकसंख्या धोरण म्हणजे काय? सन 2000 पासूनच्या भारतीय लोकसंख्याविषयक धोरणाची उद्दिष्टे आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

जननदर म्हणजे काय? जननदरावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) ग्रामीण विकास म्हणजे काय? भारतातील ग्रामीण विकासाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

कृषी आधारीत उद्योग म्हणजे काय? भारतातील कृषीआधारीत उद्योगांच्या विविध समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) बेकारी म्हणजे काय? भारतातील बेकारीची कारणे आणि उपाययोजना स्पष्ट करा. [20]

किंवा

एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रमाचे सविस्तर टीकात्मक मुल्यमापन करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) नागरी सुविधा ग्रामीण क्षेत्रात पूर्तता दृष्टीकोन (P.U.R.A.)
- ब) भारतातील बाल-मृत्यू
- क) लोकसंख्येचा जैविक सिध्दांत
- ड) महिला सबलीकरणाची गरज
- इ) ग्रामीण - शहरी स्थलांतर
- फ) पीक रचनेतील बदल

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3247

[Total No. of Pages : 4

**[4904]Ext.-205
M.A. (Part - II)
ECONOMICS**

**EC- 305 : World Economy And Economics of Environment
(2013 Pattern) (External)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers should be precise and to the point.*

Q1) State and explain the objectives and role of BRICS. **[20]**

OR

Explain the impact of Eurozone crisis on Indian Economy.

Q2) Explain the effects of Globalization on Indian Economy. **[20]**

OR

Explain the possibilities and limitations of the Industry and trade in Africa.

Q3) State and explain the effects of Industrial development on water and Air pollution in India. **[20]**

OR

Explain the importance of social forestry.

Q4) Explain the impact of environmental degradation on sustainable development. **[20]**

OR

Explain the role of environmental education.

P.T.O.

Q5) Write short notes any four

[20]

- a) Indias environmental policy.
- b) Natural farming.
- c) Importance of Economics of environment.
- d) Role of multinational corporations in world economic development.
- e) Environmental management techniques.
- f) Organization of petroleum exporting countries.

Total No. of Questions : 5]

P3247

[4904]Ext.-205

M.A. (Part - II)

ECONOMICS

EC- 305 : World Economy And Economics of Environment

(2013 Pattern) (External)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) ब्रिक्सची (BRICS) उद्दिष्ट आणि भूमिका सांगा व स्पष्ट करा. [20]
किंवा
युरोक्षेत्रातील संकटाचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील प्रभाव स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) जागतिकीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम स्पष्ट करा. [20]
किंवा
आफ्रिकेतील उद्योग आणि व्यापार विषयक शक्यता आणि मर्यादा विशद करा.
- प्रश्न 3) भारतातील औद्योगिक विकासाचा जल आणि वायू प्रदुषनावरील परिणाम स्पष्ट करा. [20]
किंवा
सामाजिक वनीकरणाचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) पर्यावरण न्हासाचा चिरंतन विकासावरील प्रभाव स्पष्ट करा. [20]
किंवा
पर्यावरणविषयक शिक्षणाची भूमिका विशद करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) भारताचे पर्यावरणविषयक धोरण
- ब) नैसर्गिक शेती
- क) पर्यावरण अर्थशास्त्राचे महत्व
- ड) जागतिक विकासात बहुराष्ट्रीय महामंडळांची भूमिका.
- इ) पर्यावरण व्यवस्थापन तंत्र
- फ) पेट्रोल निर्यात देश संघ (OPEC)

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3248

[Total No. of Pages : 4

[4904]Ext.-206

M.A (Part - II)

ECONOMICS

EC- 306 : Economics of Finance & Econometrics
(2013 Pattern) (External)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Answers should be precise and to the point.
- 4) Use of non- programmable calculator is allowed.

Q1) What is derivatives? Explain the type of derivatives. [20]

OR

Explain the structure of financial market in India.

Q2) Explain the role of financial sector in an economy. [20]

OR

Define swaps. Explain the mechanics and type of swaps.

Q3) Explain the assumptions & properties of 'OLS' Estimators under Normality Assumptions. [20]

OR

Fit the curve $Y = B_1 + B_2X$ to the following data on weekly family consumption expenditure Y.

Y	X
70	80
65	100
90	120
95	140
110	160
115	180
120	200
140	220
155	240
150	260

P.T.O.

Q4) What are dummy variables? Explain regression on qualitative and quantitative variables with the help of an example. **[20]**

OR

Explain the problem of Identification & rules of Identification.

Q5) Write short notes on (any four) **[20]**

- a) Capital asset pricing.
- b) Options markets.
- c) Stock Indices.
- d) Concept of PRE.
- e) Hypothesis testing.
- f) Examples for simultaneous equation.

Total No. of Questions : 5]

P3248

[4904]Ext.-206

M.A (Part - II)

ECONOMICS

EC- 306 : Economics of Finance & Econometrics

(2013 Pattern) (External)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नप्रतिका पहावी.

प्रश्न 1) अनुजात म्हणजे काय? अनुजाताचे बाजाराचे प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

वित्तीय बाजाराची संरचना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) वित्तीय क्षेत्राची अर्थव्यवस्थेतील भूमिका स्पष्ट करा. [20]

किंवा

अदला बदल (SWAP) ची व्याख्या द्या अदलाबदलाची यंत्रणा व प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) Explain the assumptions & properties of 'OLS' Estimators under Normality Assumptions. [20]

OR

Fit the curve $Y = B_1 + B_2 X$ to the following data on weekly family consumption expenditure $\bar{Y}$.

Y	X
70	80
65	100
90	120
95	140
110	160
115	180
120	200
140	220
155	240
150	260

प्रश्न 4) What are dummy variables? Explain regression on qualitative and quantitative variables with the help of an example. [20]

OR

Explain the problem of Identification & rules of Identification.

प्रश्न 5) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]

- अ) भांडवली संपदा किंमत
- ब) विकल्प बाजार
- क) रोखे निर्देशांक
- ड) Concept of PRE
- इ) Hypothesis testing.
- फ) Examples for simultaneous equation.

